Gemeente Kerkrade

Nota van toelichting

Nummer.: 22Tl014	**Kerkrade, 15 juni 2022**

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 22Rb019

Onderwerp
Verantwoording Gemeenschappelijke Regeling Omnibuzz
- Concept jaarverslag en jaarrekening 2021;
- Concept eerste begrotingswijziging 2022;
- Conceptbegroting 2023 en meerjarenperspectief 2024-2026.

Beslispunten
1. Kennis te nemen van het jaarverslag en de voorlopige jaarrekening 2021 van de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz en een positieve zienswijze in te dienen;
2. Kennis te nemen van de concept begrotingswijziging 2022-1 van de gemeenschappelijke regeling Omnibuzz en een positieve zienswijze in te dienen;
3. Kennis te nemen van de conceptbegroting 2023 met meerjarenperspectief 2024-2026 en een positieve zienswijze in te dienen.

Inleiding
Aanleiding
Omnibuzz is een gemeenschappelijke regeling (verder: GR) die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het vraagafhankelijk- oftewel doelgroepenvervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (verder: Wmo 2015) voor 30 Limburgse gemeenten. Omnibuzz heeft bijna 38.500 klanten; dit zijn inwoners van de deelnemende gemeenten die een indicatie hebben gekregen voor het vraagafhankelijk vervoer.
Het dagelijks bestuur van de GR Omnibuzz zendt in overeenstemming met artikel 19 en 20 van de GR Omnibuzz aan de deelnemende gemeenten de voorlopige jaarrekening 2021, conceptbegroting 2023 en het meerjarenperspectief 2024-2026. Daarnaast ziet Omnibuzz aanleiding om de begroting 2022 te wijzigen c.q. te actualiseren. Het dagelijks bestuur heeft in de bestuursvergadering van 30 maart 2022 de voorlopige jaarrekening en de ontwerpbegroting inclusief de begrotingswijziging 2022 goedgekeurd en op 6 april 2022 ter kennisname aan de colleges van B&W en de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten toegezonden. Op 14 april 2022 zijn in een digitale bijeenkomst de voorliggende verantwoordingsstukken door Omnibuzz inhoudelijk toegelicht en behandeld. Voor deze bijeenkomst waren alle beleids- en financiële medewerkers van de gemeenten uitgenodigd.

Relevante ontwikkelingen
1. *Vervoer: aard en volume*
- De invloed van COVID-19 is overduidelijk en werkt op vele aspecten door. Tot 2020 was in de 30 deelnemende gemeenten op totaalniveau een stijging in het vervoer waar te nemen. Deze beweging is in 2020 tot stilstand gebracht; in 2021 was er eveneens sprake van een grote terugval weliswaar minder ernstig. Dit maakt het lastig om begrotingen strak op te stellen en compliceert het maken van passende (beleids-)keuzes.
- Er is mogelijk een relatie tussen de inrichting/aanbod van het openbaar vervoer (verder: OV) en het gebruik van het doelgroepenvervoer via Omnibuzz. Dit is onderwerp van terugkerend overleg tussen de Provincie Limburg en Omnibuzz.
- De gevolgen van COVID-19 dragen mogelijk bij aan een hogere drempel voor deelname aan het OV. In de uitgangspuntennotitie is aangegeven dat de vraag naar Omnibuzz waarschijnlijk in verhouding hoger is geweest dan het gebruik van het OV. Dit vanuit het feit dat Omnibuzz een gesloten systeem is en daardoor meer comfort en veiligheid kan bieden, dit in tegenstelling tot het open karakter van het OV. Dat maakt de ambitie om meer mensen toe te leiden naar het OV een toenemende uitdaging.

- Er wordt een groeiende zorgbehoefte bij klanten geconstateerd. Het gaat hierbij vooral om mensen met dementie/verward gedrag. Dit heeft gevolgen voor de uitvoering van het vervoer en de dienstverlening aan klanten via de telefoon. Het uitvoeren van ritten en het verwerken van rit- en informatieaanvragen kost gemiddeld meer tijd.
- In het voorgaande jaar heeft Omnibuzz goed ingehaakt op de behoefte aan corona gerelateerd vervoer. Denk daarbij aan het vervoeren naar huisartsen en vaccinatielocaties van senioren (met en zonder pas voor het collectief vraagafhankelijk vervoer). Doel hiervan was ouderen te stimuleren zich te laten inenten.

2. *Tekorten aan personeel in de vervoerssector*
   Ondanks de continuïteitsafspraken met de vervoerders zijn toch contracten van chauffeurs beëindigd door de terugval in het zorgvervoer. Veel chauffeurs zijn daardoor vertrokken en uitgeweken naar andere sectoren. Terugkeren is niet vanzelfsprekend als het vervoer weer in omvang toeneemt. Voor veel vervoerders is het een uitdaging om voldoende gekwalificeerde chauffeurs aan te trekken en te behouden.
3. *Wijziging GR Omnibuzz*
   Er is een wijziging van de GR Omnibuzz voorbereid naar aanleiding van een wetswijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen (verder: Wgr). De wijzigingen worden in een concept-wijzigingsvoorstel verwerkt dat medio 2022 zal worden voorgelegd aan het bestuur. Het streven is om in datzelfde wijzigingsvoorstel de uitwerking van de verdeelsystematiek en het uittredingsprotocol mee te nemen (zie ook de uitgangspuntennotitie).

Doelstelling
Gebruik maken van de bevoegdheid van de gemeenteraad om een zienswijze af te geven met betrekking tot de voorlopige jaarrekening 2021, de gewijzigde begroting voor 2022 (2022-1), de begroting 2023 en het meerjarenperspectief 2024-2026.

Argumenten
1. <u>Verantwoording van het begrotingsjaar 2021 (jaarrekening)</u>

Het jaar 2021 was net als 2020 ten gevolge van Covid 2019 een bijzonder jaar. Het effect op de vervoersvraag was aanzienlijk, zij het minder extreem dan in 2020. Als gevolg van een nieuwe opleving van het virus zette begin 2021 de daling van het vervoer door die in het laatste kwartaal van 2020 al was begonnen. Het vervoer zat in de eerste 2 maanden van het jaar op gemiddeld 41% en steeg vervolgens tot 73,5% in juli. Daarna vlakte dit weer af vanaf september als gevolg van noodzakelijke maatregelen door nieuwe besmettingsgolven. Omnibuzz heeft continu op deze bewegingen geanticipeerd om een veilige doorgang van het vervoer te borgen. Samen met de taxibedrijven is continu aandacht geweest voor noodzakelijke beschermingsmaatregelen (voertuigen, digitaal afrekenen met klanten, duidelijk communiceren naar klanten). Omnibuzz heeft in 2020 met de vervoerders aanvullende continuïteitsafspraken gemaakt die zijn vastgelegd in een addendum. Deze afspraken zijn in lijn met Europese regels rondom staatsteun verlengd tot en met 31 december 2021.

In 2021 hebben de Omnibuzz klanten in totaal 737.566 ritten gemaakt, daar waar dat in 2020 nog 687.847 ritten waren. Dit is een stijging ten opzichte van 2020 van 7,2% en een daling ten opzichte van 2019 van 44,4%. Voor Kerkrade was dat een stijging van 11,2% (2021 174.061 ritten versus 2020 156.570 ritten); ten opzichte van 2019 is dit een daling van 40,2%. Financieel gezien heeft de pandemie, door het fors minder uitgevoerde vervoer, ertoe geleid dat Omnibuzz ruim binnen de begroting is gebleven.
Het belangrijkste verschil tussen de realisatie 2021 ten opzichte van de begroting 2021-1 wordt voornamelijk verklaard vanuit de lagere vervoerskosten. De vervoerskosten 2021 waren €2.256.569,- lager ten opzichte van de begrotingswijziging 2021-1. Voor het aandeel van Kerkrade betekent dit een positief bedrag van €161.496,-. Ook de bedrijfsvoeringkosten vielen ongeveer 6 ton lager uit (onder andere loonkosten en automatiseringskosten). Voor Kerkrade betekent dit een bedrag van €29.191,-.
De vervoerders ontvingen in 2021 in totaal €1.422.508,- aan corona-compensatie (steun ten behoeve van continuïteit). Voor de gemeente Kerkrade was dat een bedrag van in totaal €101.909,-.

Het dagelijks bestuur van Omnibuzz stelt voor om het positief jaarrekeningresultaat 2021 van €2.885.894, - als volgt te bestemmen:

a) Uitbetalen aan de deelnemende gemeenten: €2.820.894 -; voor Kerkrade betekent dit €190.687,-

b) Toevoegen aan de bestemmingsreserve ICT: €65.000,-; dit betekent voor Kerkrade €3.365,-

2. Uitgangspuntennotitie begroting 2022-1 en 2023 en het meerjarenperspectief 2024-2026

De uitgangspuntennotitie biedt het beleidsmatig en financieel kader voor de begrotingen 2022-1 en 2023 en het meerjarenperspectief 2024-2026. De notitie is onder andere gebaseerd op het Bedrijfsplan Doelgroepenvervoer van Omnibuzz.

3. Eerste begrotingswijziging 2022 (2022-1)

In de eerste wijziging van de begroting 2022 (2022-1) zijn de geactualiseerde inzichten aangaande de begroting 2022 verwerkt. Het betreft zowel voortschrijdend inzicht betreffende de invulling van beleid als ook aanpassing van financiële parameters, die inmiddels veranderd zijn. De begrotingswijziging 2022-1 betekent opnieuw een neerwaartse aanpassing van het kostenniveau gezien het lagere vervoer. Ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 2022 vallen de totale kosten per saldo €410.259,- lager uit. Dit bedrag is grotendeels toe te schrijven aan de lagere vervoerskosten. Het vervoersvolume 2022-1 is gebaseerd op de gerealiseerde zones in 2019 (laatste volledige jaar voor corona), verminderd met een afslag van 5%. Evenwel was het vervoerstarief geïndexeerd met 1% terwijl de uiteindelijke NEA-index op 3,5% is bepaald. Dus per saldo een kostenstijging van 2,5%.
Voor de gemeente Kerkrade betekent dit een bijstelling van 14.644 zones waardoor de bijdrage daalt. Deze daalt in totaal van €1.658.623,- (begroting 2022) naar €1.627.636,- (begrotingswijziging 2022-1), dus een daling van €30.987, -.

4. Conceptbegroting 2023 & meerjarenperspectief 2024-2026

De belangrijkste ontwikkelingen voor de begroting 2023 en het meerjarenperspectief zijn Covid-19, de maatregelen die daaruit voortvloeien en de actuele NEA- index (3,5%). Dit leidt tot een stijging van de vervoerskosten met €1.028.973,- voor 2023. Voor 2023 en verdere jaren is volgens de vastgestelde financiële uitgangspunten gerekend met een vervoersvolume van 100% van het gerealiseerde volume 2019.

1.1 Een rechtmatige verantwoording over 2021 met positief resultaat

In de verantwoording over 2021 komen geen onjuistheden naar voren. De jaarrekening sluit aan op de kaders en de tussentijdse begroting(s)wijziging met de daaraan gestelde uitgangspunten. Covid 19 heeft opnieuw geleid tot een bijzondere situatie waarin Omnibuzz goed en accuraat heeft gehandeld ten aanzien van de continuïteit van het doelgroepenvervoer, zowel intern als extern. De vervoerders zijn in overeenstemming met de daarvoor geldende landelijke richtlijnen financieel gesteund.
Het saldo van de algemene reserve bedraagt per 31 december 2021 €900.000,- en komt hiermee tussen de afgesproken minimum- en maximumpositie (€520.000,-/ €1.308.000,-). Aanvulling van de reserve is daarmee niet aan de orde. De toevoeging aan de bestemmingsreserve ICT van €65.000,- is bedoeld voor het afdekken van de noodzakelijke investeringen om het hybride werken binnen Omnibuzz te realiseren.
Het indienen van een positieve zienswijze ligt dan ook voor deze jaarrekening voor de hand.

2.1. Een helder kader voor 2022 en verdere jaren

Op basis van de missie en visie in het Bedrijfsplan Doelgroepenvervoer van Omnibuzz, een terugblik en evaluatie van al gerealiseerde zaken en een omgevingsanalyse, legt Omnibuzz in dit document vast wat in de periode 2022 (en verdere jaren) de te realiseren doelstellingen zijn waarbij invulling wordt gegeven aan de bepalingen van artikel 34b van de Wgr.

3.1 Een realistische, te verklaren, begrotingswijziging 2022-1

Door de sterk gewijzigde vervoersstromen, als gevolg van de pandemie, stelt Omnibuzz voor de initiële begroting 2022 bij te stellen omdat het vervoer duidelijk is gedaald. Het hanteren van de realisatie over 2019 met een afslag van 5% wordt realistisch geacht daar Covid ook in 2022 nog doorwerkt.
Het indienen van een positieve zienswijze ligt ook voor de begroting 2022-1 voor de hand.

4.1 Een begroting 2023 met meerjarig perspectief die realistisch is.

De stijgende vervoerskosten hebben doorwerking op de begroting 2023 en het meerjarig perspectief. Aanhouden van 100% van het gerealiseerde vervoer 2019 als maatstaf voor de begroting 2023 wordt gezien als een werkelijkheidsgetrouw kader. Het indienen van een positieve zienswijze ligt ook voor déze begroting voor de hand.

Kanttekeningen
Het voorgaande jaar heeft net als 2020 duidelijk gemaakt dat de toekomst onzeker is. Het valt niet uit te sluiten dat het vervoer weer zal aantrekken als corona geheel tot rust komt. Verder zijn er risico's door onverwachte zaken als een nieuwe virusuitbraak, faillissement van vervoerders en daardoor een lagere continuïteit van het vervoer.

Financiën
De financiële ontwikkeling van Omnibuzz is voor het aandeel van de gemeente Kerkrade in onderstaand schema weergegeven. Belangrijk is het onderscheid tussen gerealiseerde (het jaar 2021) en geprognosticeerde kosten in relatie tot de gemeentelijke dekking.

Jaar	Omnibuzz	Dekking Gemeente Kerkrade	Klantbijdragen	Saldo
2021 (realisatie)	€1.304.452,-	€1.495.139,-		+€190.687,- *
2022 (begroting 2022-1)	€1.627.636,-	€1.680.000, -	+€22.256,-	+€74.620,-#
2023	€1.765.307,-	€1.700.000,-	+€38.633,-	- €26.674,-#
2024	€1.820.899,-	€1.700.000,-	+€38.236,-	- €82.663,- #
2025	€1.880.410,-	€1.700.000,-	+€43.287,-	- €137.123,- #
2026	€1.940.035,-	€1.700.000,-	+€48.444,-	- €191.591,- #

* Dit bedrag is gebaseerd op een batig saldo van €2.885.894, -. Na toevoeging van de bestemmingsreserve ICT van €65.000,- resteert een uitbetaling aan de gemeenten van €2.820.894 -; voor Kerkrade betekent dit concreet een bedrag van €190.687,-.
# In relatie tot de geprognosticeerde tekorten in de jaren 23 en 26 worden de financiële ontwikkelingen nauwlettend in de gaten gehouden met het oog op de ontwikkeling van de reserve sociaal domein.

De geraamde eigen bijdragen (klantbijdragen) vanaf 2022 liggen gemiddeld €35.000,- hoger dan is opgenomen in de meerjarenbegroting van de gemeente Kerkrade. Aldaar is rekening gehouden met €200.000,- jaarlijks aan eigen bijdragen van de reizigers. Rekening houdend met dit voordeel aan de inkomstenkant (eigen bijdragen) is er over de jaren 2023, 2024, 2025 en 2026 weliswaar sprake van een tekort, maar dit wordt verlaagd door het 'overschot' wat betreft de klantbijdragen.

Rechtmatigheid
Op 12 mei 2020 is de begroting 2021 inhoudelijk behandeld. De begrotingswijziging 2021-1 is samen met de conceptbegroting 2022 e.v. tijdens de gemeenteraadsvergadering van 2 juni 2021 geaccordeerd. Verder zijn periodiek een aantal bestuurlijke informatiebrieven doorgeleid zowel aan de raad als ook aan het college van B&W.
Door het tijdig indienen van de jaarrekening 2021 en de (gewijzigde) begroting 2022, de begroting 2023 met het meerjarenperspectief geeft Omnibuzz invulling aan artikel 34 b van de Wgr *(het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van het openbaar lichaam, het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie of het gemeenschappelijk orgaan zendt vóór 15 april van het jaar voorafgaand aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten).*

Een zienswijze is de wettelijk voorgeschreven manier om als gemeenteraad invloed uit te oefenen op een jaarrekening en begroting. Op grond van artikel 19 lid 3 en artikel 20 lid 3 GR en artikel 35 lid 3 Wgr *kan* de raad binnen 8 weken na verzending een zienswijze indienen over de voorlopige jaarrekening en het jaarverslag en de ontwerpbegroting. De wettelijke termijn hiervoor is 1 juni 2022. Het dagelijks bestuur van Omnibuzz betracht coulance bij reacties die ontvangen worden tot 3 weken na deze datum (tot 22 juni) en zal ook deze reacties meenemen in de beantwoording van de zienswijzen ten behoeve van het algemeen

bestuur (6 juli 2022).

Uitvoering
Na de besluitvorming dient het dagelijks bestuur van Omnibuzz in kennis worden gesteld over de zienswijze van de gemeente Kerkrade. Hiervoor is een brief opgesteld die toegevoegd is aan deze nota.